

Het Schrijvertje

IVN Roermond e.o.

Herfst 2018

Van de redactie

Door Frans Hendriks

Over de afgelopen zomer zullen we het maar niet hebben. Daar is al genoeg over in het nieuws geweest. Bijzonder was het wel. En hoe vaak gaan we dit nog meemaken? Kijk even op de op een na laatste pagina van dit Schrijvertje. Daar staat informatie over een cursus voor klimaatgidsen die van start gaat. Alweer zo'n prachtig initiatief.

De vlinder op de voorpagina van het zomernummer kreeg een naam: brandnetelmot. Er hebben zich veel lezers gemeld. Dank jullie. Het blad wordt blijkbaar goed gelezen, dat blijkt hieruit. Fijn.

Onze afdeling heeft steeds weer iets te melden. Of het alleen voor de eigen gelederen is of voor een breed publiek zoals het Elisabethpad in het Leudal. Dit bijzondere initiatief wordt in dit nummer uit de doeken gedaan. Lees ook over het succes van het uitzetten van de knoflookpad in de Driestruik. Ook het Natuurcafé heeft weer nieuws te melden. Als u het verslag leest over de ledenmiddag 2018 van onze afdeling, krijgt u spijt dat u er niet bij was. Complimenten voor de organisatie. Denk eraan het komende jaar.

Onze nieuwe programmacommissie doet een oproep op pagina 12. Laat dit niet zomaar voorbij gaan. Wij, als IVN-ers, hebben veel kennis in huis en brengen die graag over.

Dit wordt vertaald in onze activiteiten. Heb geen schroom, laat uw ideeën de vrije loop en breng ze in. Elke inbreng heeft z'n toegevoegde waarde.

En weer is er nieuws over aangevraagd excursies en wandelingen. Lees erover op pagina 9.

Naast de vaste bijdragen van Huug Stam en Pieter Brouwer hopen wij u lezenswaardigs te bieden met het schrijfwerk van andere leden die u een mooi beeld geven over waar wij in de afdeling mee bezig zijn.

De zwam op de voorpagina heeft al een naam. Deze staat mooi te wezen op de stam van een kersenboom op de speelplaats van de basisschool St. Theresia in Boukoul. Van de kinderen krijgt deze schoonheid veel aandacht.

Volgend jaar feest. Dan bestaat onze afdeling 50 jaar. Daar gaan we aandacht aan besteden. Op de achtergrond zijn er al mensen druk bezig. Heeft u iets te melden uit het verleden, een visie op de toekomst of iets anders waarvan u denkt dat het een plaats kan krijgen in het jubileumnummer van Het Schrijvertje, laat het maar komen!

Uiterste inleverdatum voor kopij van het kerstnummer is 20 november i.v.m. de drukte bij de uitgever.

Inhoudsopgave

- 2 - Van de redactie
 - Inhoudsopgave, bestuur en colofon
- 3 - Van de voorzitter
 - Contributieverhoging
 - Cursus Jeugdnatuurbegeleiders
- 4 - Natuurdenken (column)
- 5 - Op zoek naar jonge knoflookpaden
- 6 - IVN Roermond e.o. 50 jaar
- 7 - Elisabethpad, een rolstoelvriendelijk pad
- 8 - Natuurcafé
- 9 - Ondernemers als gastheer v.d. Maasplassen
 - Excursies en wandelingen

- 10 - Activiteitenkalenders
- 11 - Workshop Storytelling
- 12 - Ledenmiddag 2018
 - Varia-avond 13 november
- 13 - De schaapskudde van Paul Silkens
- 15 - Excursie Grensmaas bij Meers
- 16 - Een zijsprong naar Plombières
- 19 - De programmacommissie aan de slag
 - Cursus Klimaatgids

*** Onze sponsors zijn te vinden op de pagina's 6, 10, 14 en 20.

Bestuur IVN Roermond e.o.

Voorzitter:	Marjan Straver marjan.straver@ivnroermond.nl 0475 318181
Secretaris:	secretariaat@ivnroermond.nl
Penningmeester:	Lily Welters lily.welters@ivnroermond.nl 0475 464504
Bestuurslid:	Ruud Snijders ruud.snijders@ivnroermond.nl 0475 476909
Bestuurslid:	Astrid Janissen astrid.janissen@ivnroermond.nl
Bestuurslid:	Liesbeth van Bree liesbeth.vanbree@ivnroermond.nl

Colofon

Nummer 113, september 2018

Voorpagina: Zwavelzwam op speelplaats van B.S. St. Theresia in Boukoul. Foto Frans Hendriks

Redactie: Frans Hendriks, Laur Lennards, Frank Heinen, Marieke Michels.

Vormgeving: Marieke Michels en Frans Hendriks.

Email: hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Print: Editoo B.V. - www.editoo.nl

Website: www.ivnroermond.nl

Webmaster: webmaster@ivnroermond.nl

Ledenadministratie: ledenadministratie@ivnroermond.nl

Bankrekening: NL18RABO 0135 8373 67

Van de voorzitter

Door Marjan Straver

In mijn bijdrage wat meer informatie over:

1. Nieuwe statuten
2. Planning Jubileumjaar IVN Roermond e.o.

Nieuwe statuten

We hebben tot nu toe nog statuten die op 13 april 1993 zijn opgesteld. Dus hoog tijd voor vernieuwing. De landelijke vereniging heeft dit jaar ook nieuwe statuten opgesteld, en wij kunnen 'meeliften'.

De conceptakte van de notaris zal jullie toegestuurd worden via de mail. De huidige regels voor statutenwijziging zullen in acht genomen worden, dit betekent dat er een uitnodiging zal komen voor een extra ALV.

Geplande activiteiten voor ons Jubileumjaar

Onze jubileum commissie is zeer voortvarend aan de slag. Het jubileumjaar wordt in week 5 van 2019 geopend, en wel op twee momenten: tijdens onze jaarlijkse ALV op 28 januari en in ons Natuurcafé op 1 februari, laat u verrassen!

Voor de uitgave van het jubileumnummer van het Schrijvertje zijn de voorbereidingen in volle gang. Heb je nog leuke anekdotes, verhalen, oude of nieuwe foto's? Je kunt de redactie van ons Schrijvertje daar zeer blij mee maken (hetschrijvertje@ivnroermond.nl).

Het jaarprogramma 2019 zal geheel en al in het teken staan van het vijftigjarig jubileum. Tevens wordt bekeken of er badges en/of poloshirts met het logo 50 jaar IVN Roermond ter beschikking kunnen worden gesteld aan onze leden. En er wordt gewerkt aan representatie/relatie-cadeaus.

Dan staan er nog twee bijzondere activiteiten voor 2019 in de planning:

Zondag 26 mei: wandeling, lunch, expositie van en door onze werkgroepen

en....: in september een weekendje Zeeland.

Alles nog even met een klein voorbehoud. Komt bij dat de uitvoering van deze twee activiteiten uiteraard onmogelijk is zonder de helpende handjes van onze leden. Meer hierover volgt.

Gezocht!

Externe communicatie is zeker in een jubileumjaar onmisbaar. Hoe wil 'de buitenwereld' anders weten dat wij 50 jaar bestaan. De jubileumcommissie is dringend op zoek naar één of meerdere leden die bekend zijn met externe publiciteit en media. Dit zou zo fijn zijn in verband met het promoten van onze activiteiten en het onder de aandacht brengen van het feit dat we vijftig jaar bestaan. Is toch niet niets

Ik wens iedereen een prachtig gekleurde nazomer

Contributieverhoging 2019

Lily Welters, namens het bestuur IVN Roermond e.o.

Tweede stap wat betreft het aanpassen van de contributie aan het landelijk ledenbeleid.

Waarom is deze contributieverhoging nodig?

Alle IVN-afdelingen zijn onderdeel van de landelijke vereniging en voeren de naam IVN. Vanaf 2014 moeten alle leden van de IVN afdelingen landelijk worden aangemeld in Amsterdam. Voorheen werden alleen de actieve leden landelijk aangemeld. Sinds 2014 krijgen alle leden de landelijke informatie (o.a. het blad "Mens en Natuur", nieuwsbrieven ed.) en zijn ze ook WA verzekerd.

Bij landelijk aanmelding betaalt een nieuw lid € 24,-- per jaar. IVN Roermond heeft in 2017 de eerste stap genomen met het aanpassen van de contributie aan het landelijk ledenbeleid. De tweede stap gaat in 2019 van kracht, de contributie gaat naar € 24,--.

In de jaarvergadering van 2015 zijn de leden met deze contributieverhoging akkoord gegaan. Contributie in 2017 wordt € 20,--, contributie in 2019 wordt € 24,--.

De landelijke afdracht van de afdelingen (€ 12,-- per lid per jaar) zal vanaf 2019 definitief in werking treden. Tot 2019 zaten wij nog in een overgangsregeling.

Cursus Jeugdnatuurbegeleiders

De IVN afdelingen van Midden-Limburg gaan samen nieuwe jeugdnatuurbegeleiders opleiden.

Voorafgaand aan de opleiding worden er op 3 locaties informatieavonden aangeboden, en wel op:

- donderdag 25 oktober voor de afdeling Roermond e.o. in 't Leuke te Beegden,
- donderdag 25 oktober voor de afdeling Weert in NMC te Weert en
- donderdag 1 november voor de afdelingen Helden, Baarlo-Maasbree en Meijel in het IVN lokaal Helden, Kloosterstraat 12 Helden

Op de informatieavond word je verteld wat de opleiding inhoudt en wat er van je verwacht wordt. De avonden zijn van 19.30 uur tot uiterlijk 20.30 uur.

Aanmelden voor de informatieavond kan tot 20 oktober bij:

- marjan.straver@ivn.roermond.nl (Roermond)
- h.jetten@onsbrabantnet.nl (Weert)
- tiljanssen@hotmail.com (Helden, Baarlo-Maasbree en Meijel)

Meer informatie vind je ook op de site van IVN Roermond e.o.

Natuurdenken

Door Pieter Brouwer

In mijn vorige leven was ik ongetwijfeld een Noord-Europeaan. Ik kan niet goed tegen de hitte van de zomer, zeker bij een zomer zoals we die nu hebben gehad. Geef mij maar Engeland of Scandinavië. Ik verbaas me over de hoeveelheid mensen die ik sprak voor wie het blijkbaar niet warm genoeg kon zijn en die in de zomervakantie vertrokken naar nóg warmere oorden, zoals Spanje – of Afrika. Ik wil niet verder zeuren, ieder zijn ding, maar het vormt wel een mooi bruggetje naar het volgende.

Wat heeft Afrikaans wild te maken met de nare gevolgen van de klimaatverandering in Europa? Direct niet zo veel, maar zet er een vliegtuig tussen en er kan een groot probleem ontstaan. En het toeristische vliegverkeer naar Afrika groeit enorm. Daar hoort natuurlijk een safari bij. Professor Jan Semenza van het ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control) legt het allemaal uit in een artikel in de Vlaamse krant HNL. “We zijn allemaal een beetje verrast over hoe snel deze gebeurtenissen plaatsvinden. We zien steeds meer extreme weersomstandigheden.”

Het zit zo. Afrikaans wild draagt ziektes bij zich als het westnijlvirus, het zikavirus, dengue, knokkelkoorts of het chikungunyavirus. De mug die net nog lekker op een giraf zat, ziet een horde Europeanen aanstormen, een heerlijk (voor haar exotisch) maal voor haar baby. De Europeanen vervoeren het virus naar Europa en worden ziek. Tot voor kort eindigde daar het verhaal, maar er zijn én meer besmette Europeanen door ons reisgedrag, én er is een klimaatverandering die de ziektecyclus doet voortzetten. De tijgermug rukt op naar het noorden en neemt de rol over van haar zuidelijke neefjes en nichtjes: ze vervoert met andere woorden de ziektes van de al zieke Europeanen naar Europeanen die helemaal nooit Afrika hebben aanschouwd.

Gelukkig zijn de epidemieën nog beperkt en zijn ze tot nog toe steeds in te dammen geweest, maar, waarschuwt Semenza, er komen steeds meer ziektes bij en die zijn niet allemaal even snel te herkennen en te genezen. Zo leiden vakantievliegreisjes tot steeds meer CO₂-uitstoot wat weer zorgt voor een beter klimaat voor ziektes in Europa die, ironisch genoeg, met datzelfde vliegtuig worden vervoerd.

Nee, geef mij toch maar weer de koelere zomers zonder droogte en hitte. En het verschijnsel van de ‘moessonering’ van ons klimaat (lange periodes van harde regenbuien na de droogteperiodes) is daarvoor, vrees ik, geen oplossing... Zal ik naar het noorden trekken? Nou ja, niet te ver dan, anders kom ik zwemmende ijsberen tegen. Sorry, ik word te negatief. Er zijn ook voordelen, en nu zonder ironie: sinds lang heb ik niet meer zoveel koninginnenpages gezien in Roermond als in deze zomer!

Foto van onderzoek naar malariamuggen in Keniaans mangrovebos in 2013, Pieter Brouwer.

Lid worden?

Wilt u iemand anders lid maken of zelf lid worden van onze IVN-afdeling? Dat kan!

IVN Roermond e.o. (en omgeving) is een actieve afdeling met ongeveer 250 leden. Onze opgeleide natuurgidsen organiseren excursies en wandelingen in de prachtige natuurgebieden om ons heen. Daarnaast geven wij workshops en cursussen over de natuur in het algemeen en specifiek over planten, insecten, vogels, het landschap, paddenstoelen en nog veel meer. De meeste van deze activiteiten zijn voor leden helemaal gratis! Zoekt u verdere verdieping? Neem dan deel aan één of meerdere van onze werkgroepen. Wij hebben bijvoorbeeld een actieve vlinder-, vogel-, heide- en florawerkgroep. En voor volwassenen met een verstandelijke beperking hebben wij een speciale groep, de Speurneuzen, die onder begeleiding elke maand een wandeling maakt.

Lidmaatschap kost u slechts twee euro per maand. Naast de vele gratis activiteiten waaraan u deel kunt nemen ontvangt u Het Schrijvertje, ons afdelingsblad met interessante artikelen over de natuur, viermaal per jaar gratis in huis. Een huisgenoot betaalt slechts 5 euro per jaar en kinderen zijn zelfs gratis lid.

Voor het aanmelden van een nieuw lid, kijkt u op www.ivnroermond.nl. Onder "Over IVN Roermond e.o." en kiest u "Aanmeldformulier". Of stuurt u een e-mail naar ledenadministratie@ivnroermond.nl.

Wij heten u of uw bekende van harte welkom!

Op zoek naar jonge knoflookpadden in de Driestruik

Door Frank Heinen

De knoflookpad (*Pelobates fuscus*) was ooit een algemene verschijning in het Meinweggebied en het aangrenzende Roerdal. De afname van geschikte landbiotopen, die in het Roerdal vooral op het conto van de intensivering van de landbouw geschreven kan worden, en voortplantingswateren, heeft er echter voor gezorgd dat het diertje inmiddels een zeldzaamheid is in onze contreien. Om de populatie in enkele voormalige kerngebieden toch weer wat op te krikken, zijn ecologisch adviesbureau Natuurbalans Limes-Divergens, natuurorganisaties, terreinbeheerders en vrijwilligers al een aantal jaren bezig met het uitvoeren van een reddingsplan annex herintroductieproject voor de knoflookpad in kansrijke gebieden. In de regio Roermond-Roerdalen zijn de laatste jaren in verschillende Meinwegwateren en poelen in de Driestruik in gevangenschap opgekweekte larven van de knoflookpad uitgezet.

Hoewel het vrijlaten van opgekweekte larven natuurlijk een goed begin is, is het de bedoeling om in de bovengenoemde gebieden uiteindelijk weer tot populaties te komen die het helemaal op eigen kracht kunnen redden. Om te kijken of dat een beetje lukt, trokken medeherpetoloog Victor van Schaik en ik er eind juni op uit om poelen in de Driestruik te inventariseren op larven die het resultaat zijn van natuurlijke reproductie. In 2017 en 2018 zijn er namelijk geen nieuwe larven meer uitgezet in de Driestruik. Een blik op de eerste twee poelen, de 'Bajespoel' en de Pelobatespoel, maakt ons sceptisch over de vangstkansen in deze wateren. Met de Bajespoel is op zich weinig mis als leefgebied voor amfibieën, maar met name de landbiotoop is niet open genoeg voor de knoflookpad. Ons vermoeden wordt dan

ook bevestigd: veel larven van groene kikkers (die overigens wel lijken op die van de knoflookpad), alpenwatersalamanders en kleine watersalamanders, vergezeld door de nodige aquatische insecten zoals waterkevers en libellenlarven. Maar helaas geen knoflookpadden in wording.

De Pelobatespoel blijkt inmiddels een probleemgeval te zijn. Het poeltje ligt verscholen in een woud van struwelen en boompjes, vrijwel gespeend van zonlicht. Bovendien ligt er veel houtopslag in het water, wat het inventariseren met schepnetten aanzienlijk bemoeilijkt. We vinden wel nog wat salamanderlarven en dikkopjes van groene kikkers, maar de oogst is een stuk magerder dan in de Bajespoel. Bovendien zijn de groene kikkerlarven in de Pelobatespoel ook beduidend kleiner, vermoedelijk een gevolg van het lagere

voedselaanbod en een gebrek aan zonlicht. Deze poel en de omringende omgeving hebben dringend een opschonebeurt nodig om weer aantrekkelijk te worden voor een habitatkritische soort als de knoflookpad.

De Akkerpoel is het derde water dat op het programma staat. Na een goede blik op de poel geworpen te hebben, zijn Victor en ik het gelijk roerend eens: als we vandaag knoflookpadlarven gaan vinden, is het hier. De poel zelf is diep, voedselrijk en gezegend met uitstekend plantenmateriaal voor het afzetten van eisen. Ook het landbiotoop is op maat gesneden voor de knoflookpad. Open terrein met voldoende zandige plekken waar de knoflookpad zich gemakkelijk in kan graven. De volwassen dieren brengen namelijk het grootste deel van hun bestaan ondergronds door. Ze zitten alleen in het water tijdens de paartijd (eind maart tot half of eind mei, enigszins afhankelijk van het weer). De rest van het jaar komen ze alleen bovengronds op warme, regenachtige avonden, vooral om zich te laven aan smakelijke insecten en vette regenwormen.

Nadat de eerste schepbeurten alleen massa's dikkopjes van groene kikkers, salamanderlarven en aquatische ongewervelden opleveren, blijkt ons gunstige voor gevoel uiteindelijk niet ongegrond te zijn. Opeens spartelt er een groot en donker gevaarte in het schepnet waar de overige kikkerlarven schril bij afsteken. Onmiskenbaar een larf van de knoflookpad! De achterpootjes zijn zelfs al gevormd, wat erop wijst dat het dier al volop bezig is met metamorfoser. Niet zo vreemd overigens, want knoflookpadden zetten hun eitjes eerder in het jaar af dan groene kikkers. Wat meetwerk

wijst uit dat de knoflookpadlarve maar liefst 11,5 centimeter lang is, ruim twee keer zo groot als een gemiddeld volwassen exemplaar. De larven van de knoflookpad zijn dan ook groter dan die van andere in Nederland voorkomende kikkers en padden. Daarom hebben deze gulzigaards ook voedselrijke poelen met veel plantaardig materiaal (in tegenstelling tot de volwassen dieren zijn de larven van de knoflookpad vegetariërs) nodig om de weg naar volwassenheid succesvol af te leggen.

Nadat we de larve nog een paar keer goed hebben bekeken in een speciale cuvette, laten we het dier weer vrij. Verdere schepbeurten in de Akkerpoel en een tweetal andere wateren leveren geen jonge knoflookpadden meer op. Desondanks verlaten we met een overwegend tevreden gevoel de Driestruik. De waarneming van vandaag is sinds de uitzettingen zijn begonnen immers het eerste bewijs voor natuurlijke voortplanting in dit gebied. Dat we maar een enkele larve hebben gevonden, wil bovendien niet zeggen dat er niet nog meer exemplaren onder het wateroppervlak rondzwemmen.

Foto's bij dit artikel zijn van de schrijver.

IVN Roermond e.o. 50 jaar

Het programma voor ons feestjaar 2019, als de afdeling 50 jaar bestaat is tot in detail nog niet bekend. Maar een paar datums kunt u al noteren!

28 januari wordt het startschot voor het jubileumjaar gegeven, op 1 februari wordt in het Natuurcafé aandacht besteed aan het 50 jarige bestaan, in de lente komt een extra jubileumnummer van Het Schrijvertje uit, 26 mei een brunch, wandeling en expositie, 6/8 september een weekendje Zeeland voor leden. wij lichten hiermee een tipje van de sluier op. De uitwerking volgt later.

Boekhandel en Antiquariaat

Neerstraat 31a, 6041 KA Roermond

Nieuwe en antiquarische boeken over natuur en heemkunde.
2e hands literatuur en boeken over geschiedenis, kunst en
nog veel meer!

Dinsdag tot en met zaterdag open van 11.00 - 17.00

telefoon: 0475 - 33 46 65 | e-mail: boomboekhandel@freeler.nl

Het Elisabethpad, een rolstoelvriendelijk natuurbelevingspad in het Leudal

Door de initiatiefnemers: Hermien Hendriks, Hans Levels en René Horsten

Ruim 4 jaar geleden hebben 3 vrijwilligers van onze afdeling (Hermien Hendriks, Hans Levels en René Horsten) het plan opgevat om in het Leudal een rolstoelvriendelijk pad aan te leggen.

Het Leudal is namelijk moeilijk toegankelijk voor mensen met rollator, rolstoel of scootmobiel.

Het ontworpen pad heeft een lengte van 3 km. Met het pad is het herstel voorzien van de oude verbinding van de Elisabethmolen en het voormalige klooster, waarin nu een zorgcentrum van de Stichting Land van Horne is gevestigd. De prachtige kloostertuin met bijzondere cultuurhistorische elementen wordt ook in het pad opgenomen, alsmede een verbinding vanuit de kloostertuin richting de heide.

Het plan was extra uitdagend omdat er meerdere partijen bij betrokken zijn. Het ontworpen pad gaat over de gronden van de gemeente Leudal, Staatsbosbeheer en de Stichting Land van Horne.

Voor de realisatie van het pad is een veilige oversteek over de Roggelseweg een noodzakelijke voorwaarde, hetgeen natuurlijk een kostbare aangelegenheid is. Met een veilige oversteek bij het bezoekerscentrum Leudal/museum kunnen tevens enkele bestaande minder veilige verkeerssituaties vermeden worden.

We hebben veel tijd besteed om onze plannen te presenteren. In totaal hebben we een twintigtal presentaties gehouden. De plannen zijn zeer positief ontvangen en er bleek een groot draagvlak te zijn voor de aanleg van het pad. Alom werd het pad gezien als een ware toegevoegde waarde voor het Leudal.

De gemeente was dermate enthousiast dat een deel van het pad (fase 1 van 1 km) bijna 2 jaar geleden is aangelegd, tegelijkertijd met de Natuurpoorten. Door IVN en de vrijwilligers van Groen Hart Leudal is het pad fase 1 voorzien van een aantal natuurlijke elementen, waardoor het ook voor de jeugd uitdagender wordt om de natuur in te gaan.

Het pad geeft ook een extra ondersteuning aan de educatieve activiteiten van IVN en Groen Hart Leudal.

Begin 2017 hebben de gemeente Leudal, Staatsbosbeheer, de Stichting Land van Horne en IVN Roermond e.o. een intentieovereenkomst ondertekend om fase 2 (met een lengte van 2 km) te gaan realiseren, waarbij de gemeente zich zou inspannen om de veilige oversteek aan te leggen.

Naast het maken van het ontwerp was de rol van IVN om een haalbaarheidsstudie uit te voeren, en een projectplan op te stellen. De gemeente Leudal en de provincie Limburg nemen het grootste deel van de financiering voor hun rekening. IVN zal zich inspannen om voor het resterende deel sponsors te vinden, teneinde realisatie van het gehele project inclusief de aankledingselementen mogelijk te maken.

In het laatste kwartaal 2018 zal de veilige oversteek gerealiseerd worden; en naar verwachting zal geheel fase 2 in het eerste halfjaar 2019 worden voltooid.

Het kernwoord voor het Elisabethpad is: **verbinding**.

Naast de infrastructurele verbinding van de Elisabethmolen met het voormalige klooster en van de kloostertuin met de heide, verbindt het pad de mensen met natuur en cultuur. Vooral ook voor de jeugd en mindervaliden. Bovendien

verbindt het organisaties – te weten de gemeente Leudal, Stichting Land van Horne, Staatsbosbeheer en IVN - die het in een prima samenwerkingsverband mogelijk maken dit project te realiseren.

De vrijwilligers van Groen Hart Leudal en IVN Roermond e.o. hebben de handen ineen geslagen om het Elisabethpad verder 'aan te kleden' en te onderhouden.

Daarnaast is een mooie samenwerking ontstaan tussen IVN en Stichting Land van Horne.

De landelijke organisatie van IVN heeft een project 'Grijs, groen & gelukkig' ontwikkeld om 'met natuur het welzijn van ouderen te vergroten'. IVN heeft het zorgcentrum St. Elisabeth uitgekozen als een van de pilots en beide organisaties werken samen om de groene dagbesteding in dit centrum verder te versterken.

Dankzij dit pad kan er ingespeeld worden op de behoeften van een doelgroep die nog onvoldoende bediend wordt in de regio en kunnen nu ook mindervaliden samen met familie en vrienden van de natuur gaan genieten.

Foto's bij dit artikel zijn van Léon Cramers

Natuurcafé, seizoen 2018 – 2019

Door Joost Geraets

Ook het komende najaars- en winterseizoen houden we weer ons Natuurcafé. Iedere eerste vrijdag van de maand, van oktober t/m maart, 6 keer dus.

Graag nodigen we je bij deze uit. We starten op vrijdag 5 oktober 2018 vanaf half acht (19.30 uur). We werken met vrije inloop, dus ook als je pas later kunt ben je van harte welkom! Loop gewoon binnen in Bezoekerscentrum Leudal, Roggelseweg 58, Haalen.

Aan een thema-tafel wordt aandacht besteed aan een boeiend onderwerp. Op de achtergrond, op het grote scherm, zullen iedere maand nieuwe natuurfoto's van onze leden te zien zijn. Een werkgroep of project wordt kort gepresenteerd en verder zal tijdens het Natuurcafé worden stilgestaan bij wat er in de natuur speelt de betreffende maand en er wordt aandacht besteed aan de leuke activiteiten die je in en buiten onze regio kunt bezoeken.

Er is veel ruimte om elkaar te ontmoeten, bij te praten... Presentaties duren nooit langer dan circa 15 minuten.

Daarna is er steeds een pauze van ook ongeveer 15 minuten. Mocht je zelf of namens een werkgroep, koppelgroep of project iets willen presenteren dan kan dat. Neem daarvoor contact op met de leden van de organisatie, onze namen vind je onderaan dit artikel.

Behalve leden van onze IVN afdeling, van Groen Hart Leudal, de Studiegroep Leudal, de imkers en VELT zijn ook vrienden van onze Natuurcafé-bezoekers met ingang van dit nieuwe seizoen van harte welkom! Kortom, neem gerust een introducee mee.

Na ons eerste Natuurcafé van het nieuwe seizoen op 5 oktober a.s. houden we ons Natuurcafé vervolgens op de vrijdagen 2 november, 7 december, 4 januari 2019, 1 februari en 1 maart. Telkens om half acht (19.30 uur). Deze data vind je ook op onze website.

Namens onze IVN afdeling Roermond e.o. en Groen Hart Leudal graag tot ziens!

Betty Salden, Lily Welters, Ed Jedeloo en Joost Geraets

Ondernemers als gastheer van de Maasplassen

Door Paul Caquelein

In oktober van dit najaar start de cursus Gastheerschap Maasplassen 2018. Deze cursus is bedoeld voor horecaondernemers in de regio Roermond. De gedachte hierachter is simpel en logisch: als horecaondernemer 'verkoop' je niet alleen maar logies en maaltijden maar tevens de groene omgeving. Naast de 'corebusiness' van spijs, bed en drank komen mensen ook voor het ontdekken van de natuur in de directe omgeving. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat natuur een steeds belangrijkere rol speelt bij het kiezen van een (vakantie)bestemming. Deze toegevoegde waarde biedt kansen voor de ondernemers in de betreffende regio, in dit geval de Maasplassen van Midden-Limburg.

Om de ondernemers bewuster te maken van het 'groene goud' en hun dit tevens via buitenexcursies te laten ervaren, is deze cursus van vier dagdelen opgezet. Aan bod komen onder andere:

ontstaansgeschiedenis, flora en fauna, excursies, waterrecreatie en als eindopdracht: 'toepassen omgeving in bedrijfsvoering'. Deze cursus wordt in december afgesloten met een certificaat en tevens een bordje dat aan de gevel van de betreffende horecaonderneming mag worden opgehangen.

IVN Roermond e.o. levert hieraan zijn bijdrage in de vorm van twee gastsprekers. Peter Kessing vertelt iets over de ontstaansgeschiedenis en Paul Caquelein geeft een toelichting vanuit het perspectief van een Maasplassen-gids. Al eerder is deze 'formule' succesvol toegepast op de Groote Peel. Een mooi initiatief waarbij we Cindy Nordhausen, de projectleider namens IVN-Limburg, veel succes toewensen!

Ondernemers kunnen zich aanmelden via c.nordhausen@ivn.nl

Nogmaals: IVN-excursies en wandelingen

Door Frans Hendriks

In het vorige Schrijvertje heb ik het gehad over nieuwe initiatieven om onze excursies en wandelingen onder een breed publiek te promoten.

Onze gidsen, en vooral zij die steeds zich steeds blijven ontwikkelen, staan bekend om hun brede onderlegdheid. Zij weten hun publiek te boeien met allerlei wetenswaardigheden over ons landschap en dat wat erin leeft. We krijgen van groepen of hun vertegenwoordiger vaak achteraf te horen dat het zo'n fijne en interessante excursie was.

Onlangs hebben twee van onze gidsen een lastige klus geklaard door met de bekende Camille Oostwegel en zijn gezelschap van vijftig personen een excursie te houden in het Meinweggebied van maximaal één uur (!). Hoe doe je zoiets naar tevredenheid. Nou, ik weet het niet maar de reactie achteraf van de secretaresse van de Oostwegelgroep was zeer positief. Dit spreekt!

Toch krijgen wij weinig aanvragen. Dit jaar inmiddels meer (11 tot nu toe) dan in voorgaande jaren maar echt te juichen staan we niet en dat terwijl we prachtige natuurgebieden in ons werkgebied hebben. En niet alleen de natuurgebieden. De meest fantastische wandelingen via de knooppuntenroutes zijn er te maken in Midden-Limburg.

De vorige keer vertelde ik over het overleg hierover op provinciaal IVN (districts-)niveau. De plannen zijn steeds concreter en het wordt een heuse promotiecampagne waaraan door professionals (onbezoldigd) leiding gegeven gaat worden. Van de campagne gaan driehoekborden, radiospotjes en flyers deel uitmaken. Het wordt een unieke operatie.

Maar wij kunnen zelf ook meer doen. Wij als leden en gidsen van het IVN kunnen onze excursies en wandelingen ook veel meer zelf "aan de man brengen". Familie en

kennissen, collega's en toevallige ontmoetingen kunnen we attenderen op deze bijzondere kwaliteit van onze vereniging. Wat let ons om in een gesprek, als het om een wandeling of over natuur gaat, onze excursies aan te prijzen? Bescheidenheid? Niet nodig, want het enige waarbij dit past is onze prijs. Wij behoren met deze activiteiten tot de goedkoopste serviceverleners. Kijk maar eens op het internet na wat excursies bij Natuurmonumenten of Staatsbosbeheer kosten.

Paul Caquelein en ik hebben met instemming van het bestuur het initiatief genomen om al onze gidsen en anderen die mee willen denken uit te nodigen om van gedachten hierover te wisselen. Tevens zal dan de promotiecampagne concreet toegelicht worden door Arie Boersma van het provinciale IVN-bestuur. Het wordt zaterdagmiddag 24 november in Oolderhof in Herten. Mocht deze ruimte onverhoopt bezet zijn, dan wijken we uit naar het nieuwe adres van IVN Limburg: Kapellerpoort 1 in Roermond.

Het programma voorziet in de genoemde toelichting, een korte maar inspirerende lezing en een "brainstorm" over hoe wij als gidsen zelf meer aanvragen voor excursies kunnen genereren.

Dus noteer: Gidsenoverleg, zaterdag 24 november van 13.30 tot 17.00 u. Nader bericht aan betrokkenen volgt.

Activiteitenkalenders oktober - december 2018

Jaarprogramma algemeen

Dinsdag 9 oktober

Theorieles paddenstoelen, door Twan Brouwers
Aanvang: 19:30 uur
Plaats: Ontmoetingscentrum Minderbroederskerk,
Minderbroederssingel 15F, Roermond

Zondag 14 oktober

Jeugdtocht 'Herfst', Herkenbosch
Aanvang: 10:00 uur, duur 2 uur
Startpunt: Rijstal Venhof, Venhof 2, Herkenbosch
Gidsen: Eef Schoffelen en Rikie Verhagen

Zondag 14 oktober

Najaarswandeling
voor blinden en slechthzienden, Herkenbosch
Aanvang: 10:00 uur, duur 2 uur
Startpunt: Manege Venhof, Venhof 2, Herkenbosch
Gids: Sjoerd van der Schuit

Zondag 21 oktober

Paddenstoelenexcursie, Vlodrop
Aanvang: 13:00 uur, duur 3 uur
Startpunt: Hotel St. Ludwig, Station 22, Vlodrop
Gidsen: Twan Brouwers en Hermien Hendriks

Zaterdag 3 november

Nationale natuurwerkdag.
Sluit je aan bij lokale initiatieven

Dinsdag 13 november

Varia-avond
Aanvang: 19:30 uur
Plaats: Gemeenschapshuis 't Leuke,
Leukenstraat 6, Beegden

Vrijdag 23 november

'Volle maan tocht', Swalmen
Aanvang: 19:00 uur
Startpunt: parkeerplaats achter Herberg De Bos,
Bosstraat 115, Swalmen
Gidsen: Leo Koster en Hermien Hendriks
Na afloop soep en consumptie; eigen bijdrage € 7,00
Vooraf aanmelden verplicht via
rene.horsten@ivnroermond.nl

Dinsdag 11 december

Filmavond over thema Duurzaamheid
Documentairefilm 'Before the flood'
Aanvang: 19:30 uur
Plaats: Gemeenschapshuis 't Leuke,
Leukenstraat 6, Beegden

Woensdag 26 december

Kerstwandeling
Aanvang: 13:00 uur, duur 3 uur
Startpunt: wordt t.z.t. via website bekend gemaakt
Gidsen: Hermien Hendriks, Michiel Stemkens en
René Horsten

DE BUSJOP

eten en genieten

Reserveer via info@debusjop.nl of 0475-491139
Vraag naar de voorwaarden

HIGH FIVE

Naast het welbekende High Tea concept bieden wij nog vier extra varianten aan: High Beer, High Wine, High Kids en High Bob. Voor ieder wat wils en daarom kan deze High Five per gezelschap gecombineerd genuttigd worden.

LIMO Bob SERVICE

Een avond als een echte VIP behandeld worden? Dat kan!

Laat u gratis ophalen en thuisbrengen door onze LimoBob Service.

Een fijn vast gegeven:
ledere zondag
(zonnig, druilerig ongeacht het weer)
live muziek
vanaf 14.00 uur!

Verwenbon

Met onze Verwenbon zit u altijd goed! Met exclusieve gerechten waar u uw familie, vrienden, collega's en zakenrelaties echt blij mee maakt!

LET OP

Voor de vollemaanwandeling: vooraf aanmelden!

De Speurneuzen

Zaterdag 13 oktober en 10 november
van 13.30 uur tot 16.00 uur

Plaats: café-restaurant De Busjop, Busschopsweg 9,
6093 AA Heythuysen

Plantenwerkgroep

Zaterdag 20 oktober

Paddenstoelen, Groenewoud Swalmen
9.15 uur, Herberg De Bos
Bosstraat 115, 6071 PX Swalmen

Groenewoud Swalmen, inzending Groene Camera Trofee 2013

Zaterdag 24 november

Botanische tuin Jochumhof
Alleen voor leden
Maashoek 2B, 5935 BJ Steyl
Tijdstip wordt later bekend gemaakt.

Zaterdag 15 december

Coniferen
9.15 uur, NME-centrum
Parkeren: Parkeerplaats Staatsbosbeheer
Roggelseweg 58, 6081 NP Haalen

Groene specht, foto Frans Hendrixx

Vogelwerkgroep

Zondag 7 oktober

Vlodrop station de Rode beek, Roerdalen
8.00 uur t.o. Restaurant St. Ludwig, Vlodrop

Zondag 4 november

Isabellagreend te Herten.
8.30 uur Café de Schuur Merum-Herten
(hoek Hoofdstraat/Bergstraat)

Zondag 2 december

Elmpterbruch. (denk aan paspoort)
9.00 uur Swalmerstrasse 2, Bruggen

En nog meer interessants.....

Lezingen van het Natuur Historisch Genootschap

11 Oktober

Math de Ponti: Terrassen in het Bosbeekdal (Meinweg) een hoofdstuk uit het boek "Natuur voor elkaar" dat in december verscheen.

Martine Lemmens NHGL: pagina op Facebook: "Onder de loep": een citizen science project naar verschillende planten en diersoorten.

8 November

Jasja Dekker: Het wilde zwijn, Jasja Dekker: Wilde konijnen

13 december

Paul Spreuwenberg: De zang van vogels, Olaf Op den Kamp: Middenloop Swalm

**De lezingen starten om 20.00 u. en vinden plaats in de nieuwe locatie: Kapellerpoort 1
6041 HZ Roermond**

Workshop Storytelling

Sinds er taal is, zijn er verhalen. Verhalen zijn een krachtig en effectief middel om mensen te raken en te verbinden. Hoe kun je als Natuurgids of IVN-afdeling storytelling inzetten om jouw boodschap over de Bühne te brengen? Dat is de vraag die tijdens de workshops storytelling centraal staat. Een fijne mix van oefeningen, uitwisseling en theorie zorgt ervoor dat je na deze workshop bruisend van de ideeën aan de slag gaat!

Praktische informatie

- Locaties en tijden (de dag duurt van ca. 10.00 tot 15.30):

Roermond - zaterdag 10 november (IVN Limburg, Kapellerpoort 1),

Assen - zaterdag 24 november (Duurzaamheidscentrum Assen, Bosrand 2),

Arnhem - zaterdag 8 december (Molenplaats Sonsbeek, Zijpendaalseweg 24A).

- Voor wie: IVN'ers die verhalen (willen) vertellen in hun werk, bijvoorbeeld Natuurgidsen of leden van de communicatiewerkgroep*

- Kosten: gratis. Lunch wordt verzorgd!

- Deelnemers ontvangen kort van tevoren meer informatie over het programma, en een aantal vragen om alvast over na te denken.

* Per workshop is er plek voor maximaal 22 deelnemers. Vol = vol.

Iedere deelnemer dient zich apart aan te melden via www.ivn.nl

Ledenmiddag zéér geslaagd!

Door Marieke Michels

Op 30 juni vond de ledenmiddag van IVN Roermond e.o. plaats op landgoed Kasteel Aerwinkel in Posterholt. Nadat we ontvangen waren met een kop koffie/thee en een heerlijk stuk vlaai, werd de groep in tweeën gesplitst: de ene helft ging mee met gids Yvonne Hensgens voor een bezichtiging van het interieur van het huis, de andere helft kreeg van gids Ceryl Lendfers allerlei wetenswaardigheden te horen over de bij het kasteel horende tuinen. Twee zeer bevlogen gidsen, en als ik alles zou moeten weergeven wat ze verteld hebben dan zou dit Schrijvertje meteen vol zijn. Daarom hieronder een (zeer beknopte) samenvatting.

De naam "Aerwinkel" betekent "hoek van een waterloop": het landgoed ligt in een verlande rivierarm ten noordwesten van Posterholt.

Een "kasteel" is van oorsprong een woning die ook als militair steunpunt kon dienen. Met die uitleg in het achterhoofd is Kasteel Aerwinkel dus geen echt kasteel, maar een edelmanshuis. Het werd gebouwd in 1854 door bouwmeester Pierre Cuijpers (die aan het begin van zijn carrière stond) in opdracht van mr. Pierre M.H. Geradts, zoon van de toenmalige burgemeester van Roermond.

Cuijpers was fan van de neogotische bouwstijl en die voerde hij dan ook door in de landhuizen die hij bouwde. Alles moest symmetrisch zijn en dat is in de Aerwinkel zeer duidelijk te zien. Hij experimenteerde in de kelders met verschillende technieken voor het bouwen van gewelven, maar ook met nieuwe bouwmaterialen als gietijzer en gebrandschilderd glas in lood voor de lichtkoepel die het trappenhuis verlicht. Dat hij vooral een ontwerper van kerken was, blijkt uit het feit dat in eerste instantie een inpandig toilet niet ingepland was. Die is in het bouwplan alsnog toegevoegd (en is daarom piepklein); er tegenover is eenzelfde kleine ruimte gebouwd zonder enig duidelijk doel, alleen maar om de symmetrie te bewaren... Ook de trap was vergeten en is er later alsnog ingepropt. Heel steil, maar door de manier waarop de traptreden zijn vormgegeven toch goed te belopen.

Rondom het kasteel ligt een 7 ha grote Engelse landschapstuin. Hier vindt men gigantische beuken op de vier hoeken van het park (hoewel het inmiddels vanuit de lucht duidelijk

te zien is dat men het met die "hoeken" niet zo nauw nam), diverse soorten naaldbomen en coniferen en natuurlijk rododendrons. We zagen bomen die kaarsrecht omhoog groeien en meerstammige exemplaren. Maar ook een boom waar lang geleden een tak van is doorgebogen tot de grond; daar heeft die tak opnieuw wortels gemaakt en de verbinding met de moederboom is inmiddels verbroken.

Ook de vijver, die de vorm heeft van een zwaan, kreeg de nodige aandacht. Doordat de struiken en bomen er rond omheen in de loop van de jaren flink gegroeid zijn, komt die vorm momenteel jammer genoeg niet goed uit de verf. Tenslotte liepen we nog naar het badhuis: Aerwinkel was waarschijnlijk een van de eerste werkplekken waar het personeel kon douchen vóór het naar huis ging... Overigens zagen we bij het badhuis ook nog een blauwe weerschijnvlinder, waardoor de aandacht even van het badhuis-verhaal afgeleid werd!

De middag werd besloten met een kop soep en een broodje in de bijbehorende "Gasterij Geluk(t)" waar we nog hebben zitten napraten over deze geslaagde activiteit. Het kasteel en de gasterij zijn van donderdag tot en met zondag te bezoeken (zie voor exacte openingstijden de website <http://www.kasteelaerwinkel.eu>).

Voor de organisatoren: een pluim op de hoed en bedankt voor de leuke en leerzame middag.

Voor degenen die er niet waren: u hebt écht iets gemist!

Varia-avond 13 november 2018: wie wil wat doen?

Door Paul Caquelein, programmacommissie

Op 13 november hebben we vanaf 19.30 u. de Varia-avond in 't Leuke in Beegden. Zoals de naam al aangeeft komt er die avond een gevarieerd aanbod van onderwerpen aan bod die passen binnen IVN. Wij, de programmacommissie, zoeken naar leden die iets willen vertellen over een onderwerp dat de moeite waard is om wat over te vertellen of te laten zien. Dus heb je 'n leuk idee, schroom dan niet contact op te nemen met de programmacommissie. Het zou mooi zijn als er vanuit onze vereniging voldoende mensen zijn die invulling geven aan een leerzame avond. We hebben immers genoeg expertise in huis op heel verschillend gebied!

Gezien de organisatie verzoeken wij de sprekers vóór 15 oktober te reageren. Mocht er te weinig animo zijn om een hele avond te vullen, dan vervalt de Varia-avond en komen de resterende onderwerpen mogelijk aan bod tijdens het IVN-café een week eerder op vrijdag 9 november.

We hopen op voldoende respons!

Wat een schapenvacht te maken heeft met bloeiend duizendguldenkruid. De schaapskudde van Paul Silkens

Door Huug Stam

Paul Silkens is schaapherder en heeft 825 ooien onder zijn hoede. Zijn boerderij ligt aan de Roer, waar hij zijn schapen op twee verschillende percelen laat grazen. Op het ene perceel is het gras donkergroen van kleur, maar op het andere groeien veel soorten gras en veel verschillende kruiden. Het verschil wordt veroorzaakt door de voorwaarden die de eigenaar van het eerste perceel stelt.

Eksters en schapen

Langs het Fietspad Roerdal lopen veel schapen met lammeren. Voor het eerst zie ik enkele eksters meeliften op de rug van een schaap. Later doe ik bij Paul Silkens, de eigenaar van de schapen, navraag over dit verschijnsel. 'Dat zien we regelmatig zowel van spreeuwen als eksters, ze nemen wat losgeraakte wol mee', legt hij uit. Paul laat zijn schapen zowel aan de noord - als de zuidzijde van het fietspad grazen. De dieren lopen hier op tien hectare gepacht grasland. Aan de zuidkant van het fietspad gebruikt Paul geen kunstmest of bestrijdingsmiddel. Drijfmest past hij helemaal niet toe. Het gebruik van organische mest beperkt hij tot de uitgereden stalmest afkomstig uit de schapenstal.

De ene berm is de andere niet

Regelmatig loopt er langs het fietspad - aan de verkeerde kant van de afrastering - doodgemoedereerd een lam. Hij heeft ontdekt dat het gras daar malser is en wurmt zich bij herhaling door het gaas. Op andere plaatsen lopen de schapen volgens plan in de berm: 27 hectare van de gemeente en 12 van het waterschap. De schapen, 825 stuks in totaal, bestaan uit verschillende groepen. In april en mei groeit er in korte tijd veel gras, maar de schapen kunnen uiteraard niet overal op hetzelfde moment zijn. Om deze reden lopen de schapen slechts korte tijd in een bepaalde berm en verhuizen dan naar een andere locatie. Het gevolg is wel dat de afrastering vaker verzet moet worden.

Duizendguldenkruid

De schapen verspreiden via hun vacht veel zaden van

kruiden. Op sommige plaatsen zie je planten daardoor voor het eerst. Ook komen er bijzondere planten voor zoals sleutelbloem en duizendguldenkruid. Paul houdt op deze plekken rekening met de rijpingsfase van het zaad.

Het waterschap stelt andere eisen. De schapen grazen op de terreinen van het waterschap vaker omdat het gras er kort moet blijven. Het gevolg is dat er minder interessante kruidenvegetaties voorkomen.

Natura 2000

De boerderij is pas sinds kort een schapenbedrijf, voorheen was het een melkveebedrijf. Veel afrasteringen zijn inmiddels verdwenen waardoor het gebied een meer open karakter heeft gekregen. Het gebied ten zuiden van het fietspad heeft in het bestemmingsplan de status reservaat-gebied. Langs de rivier de Roer is een strook aangewezen als Natura 2000-gebied. Dat betekent dat het voor de natuur van groot internationaal belang is. Op afrasteringspalen zie je regelmatig een torenvalk en in de lucht hoor je het karakteristieke geluid van de buizerd. Tussen de vele distels vliegen de putters, die ook wel distelvinken worden genoemd, van de ene naar de andere plant. Bij enkele poelen zie je zowel de zilverreiger als de blauwe reiger. De ijsvogel heeft dit water ook ontdekt. De Roer vormt de grens van het terrein. Soms raakt een schaap te water, maar ondanks hun dikke vacht kunnen schapen goed zwemmen. Met hulp van de honden komen ze weer op het goede pad.

Schapenpaspoort

Van elk schaap is een paspoort aanwezig waarop staat waar hij of zij geweest is en wanneer. Hoe lang graasde het dier in een bepaalde berm? Eventuele behandelingen zoals tegen schurft, ontwormen en het verstrekken van medicijnen staan ook in het paspoort. Door het rondtrekken naar steeds andere percelen is het ontwormen een uitzondering. De schapen die gedekt zijn worden gescand om na te gaan of ze één of twee lammeren dragen. In de stal is ook een ziekenboek aanwezig. Schapen die dat nodig hebben krijgen op deze plaats extra voer en verzorging. Nadat ze

Foto Huug Stam

voldoende opgeknapt zijn gaan ze weer naar de kudde.

Werken in de natuur

Veel mensen verwelkomen Paul met zijn schapen en knopen graag een praatje met hem aan. Het is zijn passie in de natuur te werken, bovendien doet hij met zijn werk ook iets terug voor de natuur. Daarnaast vervult hij een educatieve rol door de omstanders erbij te betrekken. Sinds 2017 werkt hij samen met De Zorgdragerij, een kleinschalige zorgboerderij voor mensen die niet of nog niet geschikt zijn voor de arbeidsmarkt. Zij ondersteunen Paul in zijn herderstaken, daarbij begeleid door zorgboer Maarten. In ruil daarvoor mogen zij zich vestigen op het terrein. Ze verbouwen hier groenten en houden kippen die eieren produceren. De groenten en eieren schenkt men aan de

Voedselbank. De twee zelfstandige ondernemingen hebben zo een mooie manier gevonden om natuur en maatschappij met elkaar te verbinden.

Een toekomst van papierwerk

'In de toekomst zal mijn werk op zich niet veel veranderen', denkt Paul, 'maar de papieren rompslomp neemt nu al schrikbarende vormen aan'. Veel onzekerheid is ontstaan doordat hij het werk moet aanbesteden. Naast onzekerheid zorgt dit ook voor veel extra administratief werk. 'Door klimaatverandering zal het gras in de toekomst ruwer worden waardoor de schapen het minder graag zullen eten', voorziet Paul. Op korte termijn blijft de balans met het werken in de natuur positief uitslaan.

ZAAL ***'t LEUKE*** CAFÉ

Leukenstraat 6, 6099 AR Beegden
www.leukebeegden.nl

Uw adres voor:

- Verenigingen
- Vergaderingen / bijeenkomsten
- Voorlichting / werving / opleiding
- Cursussen
- Recepties
- Koffietafels
- Bruiloften
- Feesten & partijen

APK Keuringsstation
Moderne diagnose apparatuur
Grote- en kleine beurten
Onderhoudsbeurten alle merken
auto's en lichte bedrijfswagens

Schadereparatie en expertises
Ruif reparatie en vervanging
Bandenservice, alle merken
Opslag banden
Aircospecialist reinigen en diagnose

Edisonweg 5a - 6101 XJ Echt - Tel: 0475 48 13 65
www.autoservicejanwelters.nl
www.facebook.com/autoservicejanwelters

**DÉ AUTO
VOOR
BUITEN**

VOLVO Rutten

BOXMEER ROERMOND VENLO WEERT

AUTOBEDRIJFRUTTEN.NL

Excursie Grensmaas bij Meers

Door Marly Beursgens en Harrie Hermens

Zondag 15 juli, 10.00 uur. Het is al dagen bloedheet en ook vandaag belooft het een warme dag te worden. Eigenlijk verwachten we daarom weinig deelnemers. We zijn dan ook hooglijk verbaasd als er uiteindelijk toch 12 mensen met ons meegaan. We beloven wel vast dat we uiterlijk om 12.00 uur op het terras zitten, een extra stimulans.

Het project Grensmaas is in 1998 gestart. Het doel van het project was en is driedelig: grindwinning, hoogwaterbescherming en natuurontwikkeling.

ARK, initiatiefnemer van het project, wilde aantonen dat op deze wijze alle partijen voordeel hebben: grindboeren, waterschap, natuur en natuurorganisaties, burgers en overheden. De kosten van alle werkzaamheden worden volledig gedekt uit de opbrengst van de grindwinning. In 2000 werd gestart met werkzaamheden t.b.v. het Proefproject Meers waar we vandaag een bezoek brengen. Intussen zijn we bijna 20 jaar verder en is gebleken dat ARK op alle fronten gelijk heeft gekregen. De uitvoering van het project ligt bij het Consortium Grensmaas.

Na een korte wandeling vanaf de parkeerplaats bereiken we de dijk langs de Maas. De Maas vormt hier de grens tussen Nederland en België. Volgens afspraak is de grens vastgelegd op het diepste punt van de Maas. De Grensmaas is formeel het stuk Maas dat begint ten noorden van Maastricht tot bij Thorn. De Grensmaas meandert sterk en is onbevaarbaar voor beroepsscheepvaart. Daarom zijn er maar liefst 3 kanalen aangelegd, het Julianakanaal, de Zuid-Willemsvaart en het Lateraal Kanaal.

In tegenstelling tot Roermond, waar door ontgrinden op grote schaal uitgestrekte waterplassen ontstonden, is in en rond de Grensmaas slechts op beperkte schaal grind gewonnen. Het Grensmaasproject is momenteel de grootste grindleverancier van Nederland.

Even later bereiken we de plek waar het in 2000 allemaal begon. ARK heeft aan de rand van het gebied een soort monument geplaatst van 'versteende' bomen. 15 bomen die ooit in het ooibos langs de Maas voorkwamen. De bomen geven N – O – Z – W aan, symboliseren een zonkalender en verwijzen naar omliggende dorpen. Samen vormen ze de slingerende Maas. De bomen zijn overigens opgegraven in de Molenplas bij Stevensweert.

Alle deelnemers krijgen hier een lijst met planten aangereikt die we onder normale omstandigheden mogen verwachten. Opdracht: zoek er zoveel mogelijk!

Wat ons betreft is zeker het doel m.b.t. de natuurontwikkeling volledig gerealiseerd. Het gebied is zeer soortenrijk. Veel bloemen en planten zijn hier spontaan aan komen waaïen of door de Maas meegevoerd. Door de vele bloemen is het ook voor insecten een walhalla. En tot slot profiteren ook de vogels volop van de mogelijkheden van het gebied. Om optimale broedgelegenheid te creëren zijn er grindbanken gemaakt. Deze grindbanken werken tevens als een soort filter en zuiveren het water. Vanaf de steilrand hebben we een mooi overzicht over het project met enkele van deze grindbanken.

In het afgelopen voorjaar was er ten gevolge van de storm en enorme watertoevoer een doorbraak van de grootste grindbank. De Maas liet weer even haar ware aard zien! Hoewel het de bedoeling is dat de Maas hier 'zijn gang kan gaan', waren niet alle partijen blij met deze ontwikkeling. Wat bleek... de grens was door deze doorbraak verschoven en Nederland een beetje kleiner geworden! Dus werd al snel besloten de grindbank weer te 'repareren'. Deze reparatie is nog goed zichtbaar omdat de breuklijn nog onbegroeid is.

De werkwijze van alle huidige deelprojecten is nog steeds dezelfde als bij het eerste proefproject in Meers. Eerst wordt de vruchtbare deklaag verwijderd en opgeslagen. Vervolgens wordt grind gewonnen. Hoewel de grindlagen hier gemiddeld 12 meter dik zijn, mag tot maximaal 6 meter diep weggehaald worden. Er wordt niet overal gelijkmatig grind gewonnen. Vooraf wordt bepaald waar minder en waar meer wordt weggehaald zodat er hoogteverschillen ontstaan. Waar nodig worden extra dijken gemaakt of bestaande dijken verhoogd. Als laatste wordt de deklaag weer terug aangebracht. Het nog aanwezige zaad van planten ontkiemt al snel. Als de werkzaamheden zijn afgerond worden de gebieden overgedragen aan Natuurmonumenten. Voor het beheer maakt Natuurmonumenten voornamelijk gebruik van konikpaarden. Zo ontstaan prachtige natuurgebieden.

Door de warmte en droogte van de afgelopen weken zijn er tijdens onze excursie helaas beduidend minder bloemen, en dus ook minder vlinders, te spotten. Zelfs vetkruid en muurpeper laten het nu afweten. Deze vetplantjes, die goed bestand zijn tegen droogte, staan meestal volop tegen de steilrand. Desondanks worden de nodige planten van het lijstje gevonden.

Met een loepje wordt de rode ogentroost bewonderd. Marly en Harrie vertellen onder andere wat over de wilde peen met het steriele, donkerpaarse bloemetje in het centrum en het verschil tussen de koningskaars en de stalkaars. Helaas moet we het vandaag doen zonder een groot aantal andere bijzondere planten zoals poelruit, zwanenbloem en maasraket die hier tijdens een 'normale' zomer volop bloeien. Reden te meer om nog eens terug te komen!

Het terras van "De Witte Börstel" wordt mooi op tijd gehaald zodat we onze dorst kunnen lessen en onder de parasols na kunnen genieten. Het was volgens ons ondanks de warmte en droogte een geslaagde ochtend.

Voor meer informatie over het Grensmaasproject:

www.grensmaas.nl, www.ark.eu

Foto's bij dit artikel zijn van de schrijvers.

Een zijsprong naar Plombières

Door Laur Lennards

Een zijsprong is niet helemaal correct, maar de vergelijking met de routes die we als vlinderwerkgroep iedere week in het Leudal lopen kan wel degelijk. In het eerste geval daar waar we de wandeling gaan maken, monitoren we de soorten met hun aantallen. Daar waar de route gelopen wordt, tellen we de aantallen en komen de soorten op de tweede plaats.

Tijdens de laatste werkgroepbespreking kwam de vraag of er ook dit jaar weer een vlindertocht georganiseerd zou gaan worden die buiten de normale routes en waarnemin-

gen viel. Dat is altijd weer spannend. Zo hebben we met de werkgroep een tocht naar het natuurgebied "de Piepert" gemaakt en gewandeld en gekeken rondom de Bemelerberg.

Ook voor dit jaar waren er plannen. Het werd Plombières (België) en omgeving met name: "La Réserve Naturelle Agréée de Plombières". Verzamelen en carpoolen bij het ANWB-meldpunt aan de A2 en om 10 uur waren we onderweg. Vier juli was het zover. En de excursie was een schot in de roos.

Bosbeekjuffer

Het reservaat ligt eigenlijk midden in een gebied waar reeds in de vroege middeleeuwen mijnbouw werd ontplooid. Toen al zocht men naar zink, lood en andere zware metalen. Alles werd toen gedaan in een soort dagbouw. Men kan de sporen nog overal in het gebied zien.

Rond 1600 / 1700 kwam er een einde aan de activiteiten, maar rond 1853 werd opnieuw een concessie verleend om diverse ertssoorten te gaan winnen. Men ging toen dieper om de zink en loodaders te vinden. Dit bleef niet zonder gevolgen. Met de regelmaat van de klok werden de mijn-gangen door de Geul onder water gezet. Het probleem werd met de uitbreiding van de mijn steeds ernstiger en toen in 1855, bij een hevig onweer, de Geul buiten haar oevers brak en daardoor 7 mijnwerkers verdronken, was de maat vol en besloot de nieuwe eigenaar tot een drastische maatregel. Men liet een tunnel graven om daar een gegraven loop van de Geul doorheen te leiden. Zodoende kreeg het riviertje over een afstand van 540 meter, waarvan 100 meter ondergronds, een extra bedding. Daarmee waren de problemen echter niet opgelost en werd er voor nóg drastischer maatregelen gekozen.

Over een lengte van 3 km werd de Geul in 1862 gekanaliseerd. Tevens werd de bedding verbreed en van een vaste bekleding voorzien. De oeverwanden werden verstevigd, er werd een vaste brug over het riviertje gebouwd en er kwam een stuw met sluis om de waterstand te regelen.

De Eerste Wereldoorlog maakte een definitief einde aan de aspiraties. Het terrein werd aan de natuur teruggegeven. De zinkhoudende grond was uniek voor Europa en als je er vandaag de dag komt, vind je er de meest verschillende soorten planten, waaronder het zeldzame zinkviooltje, in grote aantallen.

Inmiddels is in 2017 een concessie aangevraagd door een kleine onderneming, WalZinc, om in het gebied opnieuw zink, lood en andere metalen te delven. WalZinc zoekt in eerste instantie naar zink en lood in een gebied van ruim 140 vierkante kilometer. De aanvraag van de vergunning is zo uitgebreid mogelijk gemaakt. Men denkt daarom ook aan goud, zilver, indium en germanium, materialen die men mogelijk ook zou kunnen aantreffen.

Het voert te ver om dieper op deze nieuwe idiotie in te gaan. Hopelijk blijft dit het prachtige natuurgebied bespaard.

Bruin blauwtje

Voor de echte vlindersaars was het kaasje...!!

We vonden er de meest uiteenlopende soorten. Naast de gewone soorten als landkaartjes, grote en kleine koolwitjes, atalanta's, kleine vuurvinder, het icarusblauwtje en zand-oogjes, die ook in het Leudal in behoorlijke aantallen voorkomen, zagen we ook veel kleine parelmoervlinders, de keizersmantel en de zilveren maan.

Wie denkt dat vlindersaars alleen maar gefocust zijn op vlinders, heeft het mis. Naast de soortenlijst had Hermien nog een en ander voor ons genoteerd. Wij noemen dat in het vlinderjargon 'de bijvangst'. Nou die bijvangst mocht er zijn!! De libellen en juffers kregen veel aandacht en zo werden een breedscheenjuffer, bosbeekjuffer, geringde smalbok, sabelsprinkhaan, grote gele kwikstaart en een heuse waterspreeuw waargenomen. Zelfs de blauwvleugelsprinkhaan ontbrak niet op de lijst. Allemaal bij en rond de Geul. Naast de groene specht en een viertal wijngaardslakken zagen we als klap op de vuurpijl een heuse wespendif. De camera van de schrijver was niet erg geschikt om een behoorlijke foto te maken, maar Math had het dier vakkundig met zijn telelens vastgelegd. Het was schitterend om te zien hoe de vogel snel hoogte won.

Al met al een prachtige dag en voor herhaling vatbaar.

De foto's bij dit artikel zijn van Math Bouts

Klein parelmoervlinder

Wespendif

WEPA Nederland B.V.

Boutestraat 125 - 6071 JR Swalmen
Postbus 9013 - 6070 AA Swalmen

Telefoon 088-0183000

info@wepa.nl
www.wepa.nl

(WEPA Nederland B.V. voorheen Van Houtum B.V.)

Doe je mee aan onze
Groene Camera Trofee?

e-mail jouw foto's naar
fotomaster@ivnroermond.nl

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid

Foto Rooijmans

www.fotorooijmans.nl

Markt 10 - 6021CD - Budel
tel. 0495-494890
h.rooijmans1@chello.nl

SWAROVSKI

"Met 35 jaar ervaring in fotografie kunnen wij uiteraard een schat aan informatie en adviezen verstrekken, waardoor goede resultaten meteen haalbaar zijn."

Al jaren zijn wij het adres voor Swarovski verrekijkers, spottingscopes en toebehoren.

Met gedegen advies en eindeloos geduld staan we u terzijde in uw keuze voor het juiste Swarovski produkt.

Een produkt dat beschouwd mag worden als de "Rolls Royce" onder de optiek. De "Swarovision" bijvoorbeeld wordt op 140 punten op kwaliteit gecontroleerd. Daardoor ontstaat een produkt waarop met een gerust hart 10 jaar garantie wordt gegeven.

SWAROVSKI OPTIK DIGISCOPING

Dankzij de DCB II, TLS-APO en iPhone adapter gaat de fascinerende wereld van SUPER-TELE-FOTOGRAFIE voor u open.

Met gemak haalt u het moeizaam te benaderen dier 40,...50,...60 maal dichterbij. Vogels en wild fotograferen was nog nooit zo gemakkelijk!

SWAROVSKI
OPTIK

Het assortiment van Swarovski omvat meer dan 30 kijkers en telescopen.

De programmacommissie: aan de slag voor 2019

Door Paul Caquelein

Het samenstellen van een goed jaarprogramma is niet iets wat je zomaar even doet. Daar zijn wij, de programmacommissie bestaande uit Marijke Stokking, Peter Kessing, Bert Beckers en Paul Caquelein, echt van overtuigd. Een hele klus om een interessante mix te presenteren die zoveel mogelijk leden, potentiële leden en bezoekers aanspreekt. Een bijna onmogelijk opgave zou je zeggen want de ene wil dit, de ander dat. Maar toch lukt het ons om, rekening houdend met wensen, actuele thema's en met behoud van bepaalde traditionele elementen, een gevarieerd en interessant programma aan jullie voor te schotelen. De seizoenen spelen uiteraard altijd een rol: in de winter ligt het accent meer op lezingen, in het voorjaar op lentewandelingen en specifieke cursussen, in het najaar/winter komen o.a. de paddenstoelen en de 'klassieke' Kerstwandeling in beeld.

Daarnaast is 2019 een jubileumjaar voor onze vereniging. In het jaarprogramma is hiervoor uiteraard ruimte gereserveerd. Gelukkig hebben we veel enthousiaste én deskundige leden die de nodige excursies, cursussen of lezingen willen verzorgen. De coördinatie van wie doet wat en wanneer en het maken van concrete afspraken kost veel tijd in de vorm van mailen, mensen bellen en natuurlijk het overleg dat wij als commissie van vier hebben. We bezoeken cursusleiders maar zijn ook aanwezig bij excursies e.d. om een beeld van de kwaliteit te krijgen. Ook zoeken we samenwerking met aanverwante verenigingen om bijvoorbeeld interessante onderwerpen op hun agenda te krijgen of omgekeerd. Met Groen Hart Leudal (GHL) hebben we al een convenant om de Midzomeravond wandeling gezamenlijk op een creatieve wijze vorm te geven. We willen graag de goede en noodzakelijke dingen behouden, denk aan de Schone Maas-actie (ook voor de subsidie) maar tevens openstaan voor nieuwe ideeën: balans zoeken tussen bekend en innovatief. Voor sommigen even wen-

nen, maar je horizon verbreden kan heel boeiend zijn. We doen in ieder geval ons best! Ook proberen we op tijd, d. w.z. vóór eind oktober, alles rond te hebben zodat het programma naar Ruud Snijders, onze grafisch ontwerper kan. Hij maakt er iets moois van dat vervolgens naar de drukker gaat. Als alles volgens ons 'draaiboek' verloopt, ligt 1 januari 2019 het nieuwe programma klaar.

Het zal duidelijk zijn dat het samenstellen van een jaarprogramma veel werk vereist in de vorm van bezoeken afleggen, mailverkeer, telefoontjes, evaluaties en frequent teamoverleg binnen de programmacommissie. We staan altijd (graag) open voor nieuwe suggesties via het volgende e-mail adres: peter.kessing@ivnroermond.nl Alvast veel plezier toegewenst met het programma in het jubileumjaar!

Cursus Klimaatgids

Net voordat wij helemaal klaar waren met het inrichten van dit nummer, kreeg de redactie een bericht over een belangrijke cursus binnen. Wij willen u dit niet onthouden en publiceren hier een korte aankondiging. Sjoerd van der Schuit zorgt voor verspreiding van de flyer met meer informatie hierover onder de gidsen. Anderen kunnen terecht op de onderstaande site

Als Klimaatgids aan de slag

In 2008 organiseerde het IVN District Limburg de eerste klimaatcursus. Tien jaar later komt de tweede editie. Gevoed vanuit de huidige inzichten en mogelijkheden. Richting gevend en stimulerend voor alle IVN-ers die actief werk willen maken van educatie (in de breedste vorm van het woord) rondom klimaat. Deelnemers worden opgeleid tot "klimaatgidsen" die samen met anderen vorm kunnen geven aan activiteiten waarbij publiek wordt geattendeerd, uitgedaagd en gestimuleerd om zelf hun positie te bepalen én te kunnen handelen naar eer en geweten en binnen hun cirkel van invloed.

De data

De 5 avondbijeenkomsten vinden plaats in het Ligne-gebouw te Sittard op dinsdagavonden van 19.30 - 21.45 uur. De data zijn: 13 november 2018, 18 december 2018, 15 Januari 2019, 19 Februari 2019, 19 Maart 2019 Op zaterdag 6 April ronden we de cursus van 10:00-16:00 uur af met praktijk in het NMC De IJzeren Man te Weert.

Op zaterdag 5 oktober 2019 komen we dan nogmaals bij elkaar om onze ervaringen te delen naar een breder publiek tijdens een Inspiratiedag 'Natuur en klimaat'.

Aanmelden via het formulier op www.ivn.nl/districtlimburg

INDIEN ONBESTELBAAR:
SECRETARIAAT IVN ROERMOND E.O.
PASTOOR PINCKERSSTRAAT 12D
6071 NW SWALMEN

meer genieten van het wandelen

Geniet meer van het struinen,
wandelen en excursies in de natuur
met de juiste wandelschoenen
en wandelkleding

We hebben een
enorme keuze en
helpen je graag

Altijd
10% korting op
alle schoenen
en kleding

ivn
beleef de natuur!

Ton Notermans
wandelsport - outdoor - kamperen

Dr. Philipslaan 25-B - Roermond - T. 0475-420610 - tonnotermans.nl

Contactpersonen

IVN Roermond e.o. organiseert diverse activiteiten. Wilt u iets weten of actief meedoen neem dan contact op met één van de volgende personen:

Werkgroep Vogels

Meinse van der Velde, 06-13300436
www.meinse.nl - mj.vd.velde@home.nl

Werkgroep Planten

Paul Bergs, 0475-330643 (regio oost)
Hermien Hendriks, 0475-594340 (regio oost/west)

Natuurclub De Speurneuzen

Sjoerd van der Schuit, 0475-302733

Vlinderwerkgroep:

René Horsten, 06-22468910
vlinderwerkgroep@ivnroermond.nl

Heidewerkgroep

Hermien Hendriks, 0475-594340

Jeugdcommissie

Eef Schoffelen, 0475-594326

Fotowerkgroep

fotowerkgroep@ivnroermond.nl

Werkgroep Amfibieën en Reptielen

René Horsten, Hermien Hendriks; zie hierboven

Macrofaunawerkgroep

Ron van Pol, 06-25012712
macrofaunawerkgroep@ivnroermond.nl

Excursieloket & gidsen

Frans Hendriks, 0475-503291
frans.hendriks@ivnroermond.nl

Werkgroep Communicatie

Rianne Keijzer - Elst, 0475-343055
rianne.keijzer@ivnroermond.nl

Programmacommissie:

Peter Kessing, 06-25378119
peter.kessing@ivnroermond.nl

Vertrouwenspersoon:

Rikie Verhagen, 0475-464767
rikie.verhagen@ivnroermond.nl

Redactie Het Schrijvertje:

Frans Hendriks, 0475-503291
hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Webmaster: webmaster@ivnroermond.nl

Fotomaster: fotomaster@ivnroermond.nl